

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 11 grudnia 2014 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi w sprawie o sygn. akt II Ns 2487/13 z wniosku J. M. (1)

z udziałem A. M. i Miasta Ł. o podział majątku wspólnego A. M. i J. M. (1) w punkcie 1. ustalił, że w skład majątku wspólnego powstałego w trakcie trwania małżeńskiej wspólności majątkowej między A. M. i J. M. (1) wchodzi następujące przedmioty: a/ spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego numer (...) przy ulicy (...) w Ł., dla którego prowadzona jest księga wieczysta (...), wraz z wkładem budowlanym, o wartości 34.913,64 zł, b/ lodówka marki L. o wartości 1200 zł, c/ kuchenka gazowa o wartości 500 zł, d/ zmywarka marki B. o wartości 1000 zł, e/ 10 sztuk rolet o łącznej wartości 500 zł, f/ zestaw DVD o wartości 1000 zł, g/ dwa stoliki i kanapa o wartości 1500 zł, h/ szafa wnękowa o wartości 1000 zł, i/ suma pieniężna wynosząca 300 zł; w punkcie 2. dokonał podziału majątku wspólnego opisanego w punkcie 1 w ten sposób, że: a/ składniki majątku wspólnego opisane w punktach od 1a do 1i przyznał J. M. (1), b/ zasądził od J. M. (1) na rzecz A. M. kwotę 20.956,82 zł z tytułu spłaty pieniężnej, płatną w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się postanowienia, wraz z odsetkami ustawowymi w razie uchybienia temu terminowi płatności; w punkcie 3. zasądził od A. M. na rzecz J. M. (1) kwotę 19.306,55 zł z tytułu spłaty wydatków na pokrycie długów związanych z majątkiem wspólnym; w punkcie 4. nakazał A. M. wydanie na rzecz J. M. (1) lokalu mieszkalnego numer (...) przy ulicy (...) w Ł. oraz ruchomości wymienionych w punktach od 1b do 1h w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się postanowienia; w punkcie 5. ustalił, że A. M. przysługuje prawo do lokalu socjalnego; w punkcie 6. wstrzymał wykonanie pkt 4 postanowienia do dnia złożenia A. M. przez Miasto Ł. oferty zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego; a punkcie 7. ustalił, że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wywiódł wnioskodawca, będąc reprezentowanym przez profesjonalnego pełnomocnika, zaskarżając kwestionowane orzeczenie w części, tj. w zakresie pkt. 1., 2. oraz 4.

Skarżonemu postanowieniu apelant zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj.:

a/ art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., poprzez brak wszechstronnej oceny zgromadzonego w toku postępowania materiału dowodowego, polegającej na nieuwzględnieniu tego, że na koncie czynszowym lokalu nr (...) położonego w Ł. przy ul. (...), wchodzącego w skład majątku wspólnego stron istnieje zaległość obciążająca uczestników postępowania w wysokości 14.964,76 zł, co powoduje, że wartość powyższego spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego jest niższa od ustalonej przez Sąd pierwszej instancji (wynosi 19.948,88 zł), w wyniku czego obowiązek spłaty uczestnika postępowania A. M. przez wnioskodawcę J. M. (2) powinien wynieść nie 20.956,82 zł, lecz 13.474,44 zł;

b/ art. 684 w zw. z art. 567 § 3 k.p.c. polegające na błędnym ustaleniu wartości majątku wspólnego poprzez pominięcie, że na koncie czynszowym lokalu nr(...) położonego w Ł. przy ul. (...), wchodzącego w skład majątku wspólnego stron istnieje zaległość obciążająca uczestników postępowania w wysokości 14.964,76 zł, co powoduje, że wartość powyższego spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego jest niższa od ustalonej przez Sąd pierwszej instancji (wynosi 19.948,88 zł), w wyniku czego obowiązek spłaty uczestnika postępowania A. M. przez wnioskodawcę J. M. (2) powinien wynieść nie 20.956,82 zł, lecz 13.474,44 zł;

c/ art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez brak wyjaśnienia w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia powodów, dla których przy ocenie wartości majątku wspólnego Sąd pierwszej instancji nie uwzględnił kwot obciążających uczestników postępowania z tytułu zaległości w stosunku do Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Ł.,

obciążające wartość wchodzącego w skład majątku wspólnego spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu nr (...) położonego w Ł. przy ul. (...), a jedynie lakoniczne stwierdzenie, że brak ku temu podstaw;

d/ art. 624 k.p.c., poprzez brak orzeczenia o obowiązku opróżnienia lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w Ł. przy ul. (...), przez małoletnie dzieci uczestniczki postępowania A. M. w sytuacji jednoczesnego orzeczenia o obowiązku wydania przez uczestniczkę postępowania tego lokalu w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się postanowienia.

Konkludując wnosił o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez zasądzenie na rzecz A. M. z tytułu spłaty w miejsce 20.956,82 zł kwoty 13.474,44 zł oraz orzeczenie o obowiązku opróżnienia lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w Ł. przy ul. (...), przez A. M. oraz wspólnie zamieszkujące z nią jej małoletnie dzieci.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

apelacja wnioskodawcy, jako nieuzasadniona, podlegała oddaleniu.

Wstępie wskazać należy, że Sąd Okręgowy w całości podzielił ustalenia faktyczne, dokonane przez Sąd Rejonowy, czyniąc je jednocześnie podstawą swojego rozstrzygnięcia.

Wbrew zarzutom strony apelującej Sąd I instancji, w wyniku prawidłowo przeprowadzonego postępowania dowodowego, ustalił wszystkie istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności, które znajdowały odzwierciedlenie w całokształcie zaferowanego przez strony materiału dowodowego. Dokonując wszechstronnej oceny całego zebranego materiału dowodowego, Sąd Rejonowy nie naruszył w żaden sposób reguł swobodnej oceny dowodów, wyznaczonych dyspozycją art. 233 §1 k.p.c., a w szczególności zasad logiki, wiedzy i doświadczenia życiowego. Jednocześnie na podstawie tak przeprowadzonego postępowania dowodowego i prawidłowej oceny zgromadzonych dowodów, Sąd I instancji wywiódł trafne wnioski, znajdujące swoje pełne uzasadnienie w powołanych przepisach prawa, które Sąd Odwoławczy w całości podziela i przyjmuje za własne.

Mając na uwadze treść apelacji należy w pierwszej kolejności przypomnieć, że do podziału majątku wspólnego stosuje się odpowiednio przepisy prawa materialnego i przepisy prawa postępowania cywilnego, dotyczące działu spadku - art. 46 k.r.o. i art. 567 § 3 k.p.c. Przedmiotem działu spadku jest stan czynny czyli aktywa spadku, co oznacza, że dział spadku nie obejmuje w zasadzie jego stanu biernego.

Regułę tę stosuje się odpowiednio - po myśli art. 46 k.r.o. - do podziału majątku wspólnego, czego apelant zdaje się nie dostrzegać. Wyjątki od tej reguły przewidują natomiast przepisy szczególne, zwłaszcza art. 45 § 2 k.r.o., a gdy chodzi o przepisy postępowania to jest to art. 686 k.p.c. w związku z art. 567 § 3 k.p.c.

Treść art. 686 k.p.c. ma zatem odpowiednie zastosowanie do postępowania o podział majątku wspólnego, które brzmi, iż „w postępowaniu działowym sąd rozstrzyga także ... o wzajemnych roszczeniach, pomiędzy współspadkobiercami z tytułu spleconych długów spadkowych”. Nie ulega tym samym jakiegokolwiek wątpliwości, że w sprawach dotyczących podziału majątku wspólnego pomiędzy byłych współmałżonków rozliczeniu podlegają jedynie aktywa (zob. orzeczenie SN z 18 sierpnia 1958 r., I CR 547/58, OSNCK 1959, nr 2, poz. 59, postanowienia SN: z 9 września 1976 r., III CRN 83/76, OSPiKA 1977, z. 9, poz. 157, z 21 stycznia 2010 r., I CSK 205/09, Lex nr 560500).

Innymi słowy - długów zaciągniętych przez oboje małżonków nie można rozliczać przy podziale wspólnego majątku, gdyż mimo takiego podziału dług nadal się utrzymuje. Przerzucanie długu na jednego tylko z małżonków godziłoby w prawa wierzycieli (tak: postanowienie SN z 5.12.1978 r., III CRN 194/78, OSNC 1979/11/207).

Jednocześnie Sąd II instancji, badając zasadność zarzutów apelacyjnych, miał na uwadze, że w najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego dopuszcza się sytuację, iż przy szacowaniu składników majątku wspólnego należy uwzględnić obciążenia zmieniające rzeczywistą wartość tych składników w szczególności obciążenia o charakterze prawnorzeczowym, za które ponosi odpowiedzialność każdorazowy właściciel nieruchomości. Wartość tych obciążeń odlicza się zarówno przy ustalaniu składników majątku wspólnego, jak i przy zaliczaniu wartości przyznanej jednemu

z małżonków nieruchomości na poczet przysługującego mu udziału w majątku wspólnym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 5 października 2000 r., II CKN 611/99 i z 29 września 2004 r., II CK 538/03). Konsekwencją stosowania przytoczonej powyżej formuły rozliczeń jest to, że spłata długu uwzględnionego przy ustalaniu wartości nieruchomości przez zmniejszenie jej wartości, dokonana z osobistego majątku przez małżonka, któremu przypadła ona w wyniku podziału nie rodzi roszczenia wobec drugiego małżonka, mimo że dług obciążał oboje małżonków (postanowienie SN z 2 kwietnia 2009 r., IV CSK 566/08).

Jednakże należy podkreślić, że zupełnie czym innym jest odpowiedzialność osobista byłych małżonków wobec wierzyciela, na którą podział majątku nie ma wpływu, a czym innym zasady rozliczenia pomiędzy nimi wydatków z majątku osobistego jednego z małżonków z tytułu wspólnego długu. Jeżeli bowiem ze względu na istnienie odpowiedzialności rzeczowej dług obciąża rzecz i obniża jej wartość, jego spłata przez małżonka, który w wyniku podziału majątku otrzymał obciążoną rzecz oszacowaną z uwzględnieniem tego długu stanowi realizację zasady, że zobowiązany do spłaty jest ten komu nieruchomość została przyznana, gdyż spłacając dług zapobiega skierowaniu przez wierzyciela roszczeń do tej rzeczy. Za takim stanowiskiem przemawia także treść normy prawnej wynikającej z art. 618 § 3 w zw. z art. 567 § 1 i 3 k.p.c. wyłączającej możliwość dochodzenia roszczeń podlegających rozpatrzeniu w postępowaniu działowym po jego prawomocnym zakończeniu, nawet wówczas gdy nie zostały w tym postępowaniu zgłoszone (post. SN z dnia 2 kwietnia 2009 r., IV CSK 566/08). Tak więc zarzuty podniesione w apelacji, dotyczące naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. i naruszenia art. 684 w zw. z art. 567 § 3 k.p.c., oparte na twierdzeniu apelanta, że Sąd Rejonowy nieprawidłowo ustalił wartości majątku wspólnego poprzez pominięcie, że na koncie czynszowym lokalu nr (...) położonego w Ł. przy ul. (...), wchodzącego w skład majątku wspólnego stron istnieje zaległość obciążająca uczestników postępowania w wysokości 14.964,76 zł, nie zasługują na uwzględnienie.

Nieskutecznym jest też zarzut naruszenia art. 328 §2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., bo ten mógłby odnieść przez apelanta zamierzony skutek jedynie w tych wyjątkowych sytuacjach, w których treść uzasadnienia orzeczenia sądu pierwszej instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2003 roku, IV CKN 1862/00). W okolicznościach sprawy w ocenie Sądu Okręgowego można określić, jakimi motywami kierował się Sąd Rejonowy nie uwzględniając kwot obciążających uczestników postępowania z tytułu zaległości w stosunku do Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Ł., obciążające wartość wchodzącego w skład majątku wspólnego spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu nr (...) położonego w Ł. przy ul. (...), albowiem – uwzględniając wcześniejsze rozważania – prawidłowo Sąd Rejonowy stosując właściwe przepisy prawa, stwierdził, że w realiach badanej sprawy brak ku temu po prostu podstaw prawnych.

Chybionym jest również zarzut naruszenia art. 624 k.p.c., skoro przepis ten wyraźnie wskazuje, że rozstrzygnięcie o obowiązku wydania nieruchomości może dotyczyć tylko pozostałych współwłaścicieli, a nie osób trzecich. Słusznie zatem Sąd Rejonowy wskazał w swoim uzasadnieniu, że wnioskodawca chcąc uzyskać przymusowe opuszczenie tego lokalu przez małoletnie dzieci byłej żony, będzie musiał w stosunku do nich dysponować odrębnym tytułem egzekucyjnym.

Z tych wszystkich względów, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji postanowienia, oddalając apelację.